

Överingenjör Jaana Rajakko

Inrikesministeriets förordning om handbrandsläckare

1 Bakgrund och bemyndiganden att utfärda förordning

Lagen om vissa brandskyddsanordningar (191/2024) träder i kraft den 1 januari 2025. Samtidigt upphävs inrikesministeriets förordning om handbrandsläckare (790/2001, nedan *handbrandsläckarförordningen*) som förblivit i kraft med stöd av lagen om anordningar inom räddningsväsendet (10/2007).

Det finns fortfarande ett behov av nationella bestämmelser om krav på produkter i fråga om handbrandsläckare. Enligt förslaget utfärdas den nya förordningen om handbrandsläckare med stöd av lagen om vissa brandskyddsanordningar. Enligt 36 § 3 mom. i lagen om vissa brandskyddsanordningar får närmare bestämmelser om sådana egenskaper hos en produkt som hänför sig till säker installation och användning av produkten och om de krav som ställs på produktens funktion och användningssätt utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. Enligt 37 § 4 mom. i lagen får närmare bestämmelser om den information som hänför sig till installation och användning av produkten samt om innehållet i installations-, bruks- och underhållsanvisningar utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

2 Beredning av ärendet

Förordningen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet.

Utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om vissa brandskyddsanordningar var på remiss 2022. Ett preliminärt utkast till förordning ingick i begäran om utlåtande. Remissvaren som erhöles om utkastet till förordning har beaktats vid den fortsatta beredningen av förordningen.

Förordningsutkastet var på remiss under perioden 29.8–14.10.2024. Remissbehandlingen genomfördes i webbtjänsten utlåtande.fi. En närmare redogörelse för remissvaren finns under punkt 5.

Beredningsunderlaget till förordningen finns i den offentliga tjänsten under adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskod [SM011:00/2024](#).

Utkastet till förordning har anmälts till Europeiska kommissionen i enlighet med direktiv (EU) 2015/1535 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter (2024/0473/FI). Väntetiden på tre månader för anmälan löpte ut den 29 november 2024.

Förslaget till förordning har inte granskats vid laggranskningsenheten vid justitieministeriets lagberedningsavdelning på grund av laggranskningsenhetens brådskande arbetsläge.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Inrikesministeriet

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PB 26
00023 Statsrådet

Kyrkogatan 12
Helsingfors

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

3 Nuläge och de viktigaste förslagen

3.1 Produktreglering som gäller handbrandsläckare

Handbrandsläckare omfattas av tillämpningsområdet för lagen om vissa brandskyddsanordningar. I kapitel 4 i lagen om vissa brandskyddsanordningar finns bestämmelser om allmänna krav på produkter, märkning av produkter, anvisningar som ska åtfölja produkter och påvisande av att produkter överensstämmer med kraven. Kraven på produkter gäller produkter som släpps ut på marknaden.

Enligt 3 § 5 punkten i lagen avses med handbrandsläckare en bärbar, manuell brandsläckare som när den är funktionsduglig väger högst 20 kilogram. Definitionen motsvarar definitionerna i handbrandsläckarförordningen och Europastandarderna för handbrandsläckare. Det finns olika typer av handbrandsläckare och de kan enligt släckmedlet delas in i till exempel pulversläckare, koldioxidsläckare och vätskebaserade släckare. En handbrandsläckare kan vara trycksatt eller utan tryck.

Handbrandsläckare omfattas förutom av lagen om vissa brandskyddsanordningar också av lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016) och statsrådets förordningar om tryckbärande anordningar (1548/2016) och om tryckbärande anordningars säkerhet (1549/2016) som utfärdats med stöd av den. I dessa förordningar föreskrivs det om säkerhetskraven för tryckbehållare i brandsläckare och påvisande av överensstämmelse med kraven. Genom lagen om tryckbärande anordningar har man genomfört Europaparlamentets och rådets direktiv (2014/68/EU) om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av tryckbärande anordningar (omarbetning), nedan *direktivet om tryckbärande anordningar*, och Europaparlamentets och rådets direktiv (2014/29/EU) om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av enkla tryckkärl, det s.k. *direktivet om enkla tryckkärl*. Lagen om tryckbärande anordningar innehåller förutom bestämmelser som grundar sig på direktiven även nationella bestämmelser om tryckbärande anordningar. Bestämmelserna om tryckbärande anordningar omfattar de egenskaper som krävs av en handbrandsläckares tryckbehållare, och i direktivet om tryckbärande anordningar eller lagen om tryckbärande anordningar finns inga bestämmelser om handbrandsläckares släckningsegenskaper. Handbrandsläckarnas CE-märkning grundar sig på bestämmelserna om tryckbärande anordningar.

Syftet med förordningen är att komplettera bestämmelserna om handbrandsläckare och att säkerställa att handbrandsläckarna är fungerande och lämpliga för ändamålet. Detta främjar målet i statsminister Petteri Orpos regeringsprogram att effektivisera förebyggandet av olyckor och eldsvådor.

I den gällande förordningen om handbrandsläckare finns bestämmelser om handbrandsläckares släckningsegenskaper, märkningar och bruksanvisningar. I kraven på produkter har det hänvisats till Europastandarderna i serie EN 3 för handbrandsläckare. Därtill föreskriver förordningen om ett minimikrav på köldtålighet för släckare som är avsedda att användas utomhus. I förordningen finns också bestämmelser om påvisande av att handbrandsläckare överensstämmer med kraven och om marknadskontroll; bestämmelserna om dessa har nu lyfts upp på lagnivå.

För handbrandsläckare finns de europeiska produktstandarderna SFS-EN 3–7:2007, SFS-EN 3–8:2021 och SFS-EN 3–9:2007, av vilka delarna 8 och 9 är harmoniserade standarder på basis av lagstiftningen om tryckbärande anordningar. Standarden SFS-EN 3–7:2007 som definierar bruks- och släckningsegenskaper för handbrandsläckare (Handbrandsläckare. Del 7: Egenskaper, funktionskrav och provningsmetoder) är en frivillig harmoniserad standard.

3.2 Nationella lagstiftningslösningar för handbrandsläckare i andra länder

Som produkter är handbrandsläckare i Europa i stort sett enhetliga i och med direktivet om tryckbärande anordningar och de europeiska standarderna, men de nationella lagstiftningslösningarna är till vissa delar olika och alla länder har inte särskilda bestämmelser om handbrandsläckarnas produkttegenskaper. Handbrandsläckarstandarden EN 3-7 är en frivillig harmoniserad standard som möjliggör kompletterande nationella krav. Under de senaste åren har man i flera länder diskuterat handbrandsläckarnas röda färg och tillåtandet av brandsläckare i andra färger.

I Sverige har man genom ett ställningstagande från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i praktiken möjliggjort försäljning av brandsläckare som inte är röda¹. Myndigheten har konstaterat att handbrandsläckare som är avsedda för hemmen också kan vara av annan färg än röd, förutsatt att de i övrigt uppfyller kraven i standarden och att brandsläckarens anvisningar är tydliga och gjorda med kontrastfärger. Genom att tillåta design-brandsläckare har man velat uppmuntra hushållen att skaffa primärsläckningsredskap. Handbrandsläckare som placeras i offentliga byggnader ska fortfarande vara röda för att säkerställa att de kan identifieras och upptäckas, även om brandsläckare i annan färg redan har förekommit i offentliga utrymmen.

Europastandarden EN 3-7 möjliggör nationella krav på identifiering av brandsläckare. Till exempel i England ska handbrandsläckare märkas med en färgkod i enlighet med släckmedlet som används och användningsändamålet. Det finns fem färgkoder och färgmärkningen placeras på handbrandsläckarens behållare, vanligtvis på dess övre del som en krage. På marknaden i England finns det också handbrandsläckare i polerat stål. Brandsläckare i färgen krom, koppar eller polerat guld skiljer sig från röda brandsläckare endast i fråga om ytterhöljet. Dessa brandsläckare märks dock inte med den nationella godkännandemärkningen (British Approvals for Fire Equipment BAFE), eftersom deras behållare inte är röd i enlighet med standarden.

I Norge är även andra handbrandsläckare än sådana som följer standarden NS-EN-3-7 tillåtna, men på dem ska det anges på norska att produktens släckningsförmåga är begränsad och att brandsläckaren inte ersätter den obligatoriska handbrandsläckaren (Forskrift om brannforebygging, § 23). Brandsläckare av spraytyp och andra små brandsläckare ska också märkas ut på samma sätt.

I Nederländerna ska handbrandsläckare överensstämja med standarden NEN-EN 3-7 + A1 och alla handbrandsläckare som finns på marknaden ska märkas med den nationella godkännandemärkningen (Rijkstypekeur). Godkännandemärkningen anger att brandsläckaren lämpar sig för den brandklass som anges i märkningen av produkten (A, B, C, D eller F). Godkännandemärkningarna utfärdas för fem år i sänder och förvaltas av Kiwa NCP. Godkännandemärkningen fästs på handbrandsläckaren.

3.3 De viktigaste förslagen

Det finns fortfarande ett behov av nationella bestämmelser om krav på produkter i fråga om handbrandsläckare. I den nya förordningen föreskrivs det om krav på produkter på samma sätt som för närvarande genom en hänvisning till standarden SFS-EN 3-7 som gäller handbrandsläckare. Standarden är en harmoniserad standard, men den ger möjlighet till nationella undantag och kompletterande krav. I standarden anges minimiinhållet i bruks- och underhållsanvisningarna, dvs. den s.k. etiketten, som fästs på handbrandsläckaren.

Enligt 26 § i lagen om vissa brandskyddsanordningar ska handbrandsläckare underhållas med högst tio års mellanrum. Det föreskrivs inte längre särskilt om serviceintervallet för olika typer av brandsläckare. Enligt lagen om vissa brandskyddsanordningar ska tillverkaren föreskriva om ett kortare serviceintervall för produkten, om det behövs t.ex. på grund av släckmedlets egenskaper. Genom förordningen föreskrivs som nationellt krav att det serviceintervall som tillverkaren fastställt ska märkas ut på brandsläckaren.

En ny bestämmelse i förordningen är att tryckbehållaren i handbrandsläckare som är avsedda för hushållsbruk kan ha en annan färg än den standardenliga röda. Enligt förordningen ska andra än röda handbrandsläckare förses med en separat märkning som anger att de är avsedda endast för hushållsbruk. Detta regleringssätt motsvarar närmast Norges nationella regleringslösning. På basis av responsen från remissbehandlingen av lagen om vissa brandskyddsanordningar upplevdes det i princip inte som ett problem att även andra än röda handbrandsläckare släpps ut på marknaden, förutsatt att brandsläckarna i övrigt uppfyller kraven i standarderna.

¹ Webbplatsen för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Brandsläckare, Färg på brandsläckare. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/brandskydd/brandskyddsutrustning/brandslackare/>. Hämtad 2.12.2024.

Med avvikelse från den nuvarande förordningen föreskrivs det inte särskilt om ett krav på köldtålighet, utan brandsläckarens lämplighet för användningsändamålet ska beaktas när den skaffas.

4 De huvudsakliga konsekvenserna

När det gäller krav på produkter i fråga om handbrandsläckare motsvarar hänvisningen till Europastandarden SFS-EN 3-7 den förordning som upphävs och nuläget ändras inte.

Genom det föreslagna nationella kravet att märka ut handbrandsläckarens serviceintervall på brandsläckarens etikett säkerställs det att information om det serviceintervall som tillverkaren fastställt finns på brandsläckaren. För närvarande har släckare i regel ingen information om serviceintervallet. Det bedöms främja fullgörandet av underhållsskyldigheten att informationen finns på släckaren.

Enligt 38 § i lagen om vissa brandskyddsanordningar ska märkningen av en produkt samt den information och de anvisningar om behörig och säker användning som åtföljer produkten finnas på finska och svenska. Bruks- och underhållsanvisningar för brandsläckare som släpps ut på den finska marknaden utarbetas separat, vanligtvis av antingen tillverkaren eller importören. Att lägga till handbrandsläckarens serviceintervall på etiketten medför inga extra kostnader, men i praktiken innebär det dock att etiketterna måste förnyas. Det förutsätts inte att informationen läggs till på brandsläckare som redan finns på marknaden.

Tillåtandet av att även andra än röda handbrandsläckare släpps ut på marknaden bedöms kunna främja en ökning av primärsläckningsprodukterna i hushållen och i annan privat användning. Det är svårt att uppskatta hur många och hurdana olika handbrandsläckare som släpps ut på marknaden i Finland. Man kan anta att åtminstone andra enfärgade handbrandsläckare, såsom vita, svarta eller stålfärgade, släpps ut på marknaden på samma sätt som i Sverige. På motsvarande sätt som i Sverige och England kan man anta att handbrandsläckare av annan färg skulle vara något dyrare än de röda. Därför är det även möjligt att antalet röda handbrandsläckare i hushållen ökar.

5 Remissvar

Utkastet till förordning var på remiss under perioden 29.8–14.10.2024 i tjänsten utlåtande.fi. Det kom in 25 remissutlåtanden om förordningsutkastet. Utlåtanden om utkastet till förordning lämnades av Konsumentförbundet, Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry, Traficom, Finlands Brandbefälsförbund rf, Säkerhets- och kemikalieverket Tukes, Räddningsinstitutet, Valfärdsområdesbolaget Hyvil Ab som företrädde räddningsverkens samarbetsnätverk, Nuohousalan Keskusliitto ry, Räddningsverket i Satakunta, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK, Räddningsverket i Päijänne-Tavastland, Räddningsverket i Södra Österbotten, Räddningsverket i Egentliga Finland, Gpbm Nordic Ab, Finanssiala ry, Finlands Egnahemsförbund rf, Räddningsverket i Västra Nyland, Finsk Handel rf, Räddningsverket i Egentliga Tavastland, Finlands brandingenjörsförening, Handikapforum rf, Turvata Oy Ab, Paloturvallisuusliikkeiden liitto ry, Räddningsverket i Södra Karelen samt en privatperson.

Remissinstanserna förhöll sig positiva till att tillåta att andra än röda brandsläckare släpps ut på marknaden. Remissinstanserna ansåg att brandsläckare som är avsedda för hushållsbruk kan öka intresset för anskaffning av handbrandsläckare. En remissinstans föreslog att undantaget som gäller brandsläckarens färg kunde utvidgas till att omfatta inte bara hushåll utan också andra objekt. I offentliga utrymmen ska handbrandsläckaren dock kunna identifieras och hittas av alla, och därför finns det inte motsvarande grunder för förslaget att tillåta andra än röda handbrandsläckare i offentliga utrymmen.

Remissinstanserna ansåg det vara bra att också brandsläckare som är avsedda för hushållsbruk ska överensstämja med standarden för handbrandsläckare. En aktör inom handbrandsläckarbranschen föreslog dock att man för hushållsbruk bör tillåta också olika designsläckare utan en standardenlig etikett. I hushållsbruk kan handbrandsläckaren placeras fritt och det förutsätts inte att brandsläckarens etikett syns ständigt. Eftersom handbrandsläckarens etikett innehåller brandsläckarens produktinformation, bruksanvisningar och i fortsättningen också information om serviceintervallet är det inte motiverat att tillåta olika designbrandsläckare utan etikett. Därtill kan det inte anses vara tillräckligt att uppgifterna endast skulle finnas på brandsläckarens försäljningsförpackning.

En del handbrandsläckare säljs utan försäljningsförpackning och en del i försäljningsförpackning. Tre remissinstanser föreslog att uppgift om att handbrandsläckarens användningsändamål är hushållsbruk ska anges inte bara på brandsläckaren utan också på försäljningsförpackningen.

Remissinstanserna understödde i stor utsträckning förslaget om att det serviceintervall som tillverkaren fastställt ska anges på handbrandsläckaren oberoende av typ och modell. Flera remissinstanser ansåg att den föreslagna övergångstiden på ett halvt år för märkning av serviceintervallet är för kort och i remissvaren framfördes ett behov av en övergångstid på minst ett år.

Utifrån remissvaren har utkastet till förordning ändrats på följande sätt:

- till 3 § har fogats ett krav på att det förutom på brandsläckaren även på säljförpackningen ska anges att brandsläckaren är avsedd endast för hushållsbruk
- i 4 § har övergångstiden för märkning av serviceintervallet förlängts till ett år.

6 Specialmotivering

1 §. Handbrandsläckare. I paragrafen föreskrivs på motsvarande sätt som i den gällande förordningen om ett krav som gäller iakttagande av den europeiska standarden för handbrandsläckare eller någon annan teknisk specifikation på motsvarande kravnivå.

Kraven på produkter i fråga om handbrandsläckare fastställs på samma sätt som för närvarande enligt Europastandarden för handbrandsläckare. I standarden SFS-EN 3-7 (Handbrandsläckare: Del 7: Egenskaper, funktionskrav och provningsmetoder) fastställs handbrandsläckares användnings- och släckningsegenskaper, handbrandsläckares färg, märkningar på handbrandsläckare samt handbrandsläckares bruks- och underhållsanvisningar.

I stället för den europeiska standarden är det enligt förslaget möjligt att använda också någon annan teknisk specifikation på motsvarande kravnivå. Bestämmelser om ömsesidigt erkännande av produkter finns i 57 § i lagen om vissa brandskyddsanordningar.

2 §. Serviceintervall för handbrandsläckare. Den föreslagna 2 § är ny och preciserar skyldigheten att på släckaren märka ut det serviceintervall för handbrandsläckarens typ och modell som fastställts av handbrandsläckarens tillverkare.

Enligt 26 § i lagen om vissa brandskyddsanordningar ska handbrandsläckare underhållas med högst tio års mellanrum. Utgångspunkten i lagen om vissa brandskyddsanordningar är att handbrandsläckarnas tillverkare bestämmer släckarens serviceintervall, eftersom släckmedlet och andra egenskaper hos släckaren inverkar på de serviceåtgärder som behövs. I paragrafen föreskrivs det att serviceintervallet för handbrandsläckaren ska anges i den bruks- och underhållsanvisning som är fäst på handbrandsläckaren. Det räcker inte att serviceintervallet anges i de anvisningar eller på den förpackning som följer med handbrandsläckaren. Standarden anger var på etiketten serviceintervallet ska anges.

3 §. Handbrandsläckare för hushållsbruk. Bestämmelsen är ny. Enligt förslaget kan handbrandsläckare som är avsedda för hushållsbruk ha en annan färg än den standardenliga röda färgen. I fråga om övriga egenskaper ska handbrandsläckare motsvara bestämmelserna i 1 §.

Enligt punkt 16.1 i standarden SFS-EN 3–7 ska handbrandsläckarens skrov, dvs. tryckbehållaren, vara röd. Enligt standarden kan 10 % av handbrandsläckarens skrov vara av annan färg för att identifiera släckmedlet. Till exempel är kragen på en handbrandsläckare som innehåller koldioxid ofta grå. Brandsläckarnas kragfärger baserar sig på standarden för identifiering av gasflaskor, som dock inte gäller bärbara brandsläckare.

Kravet på röd färg för handbrandsläckare hänför sig till att brandsläckaren ska kunna identifieras. I hemförhållanden är identifieringen inte förknippad med samma utmaningar som i offentliga utrymmen, eftersom invånarna vet vilken produkt som har skaffats till hemmet och var den har placerats. Liksom i 24 och 26 § i lagen om vissa brandskyddsanordningar avses med handbrandsläckare för hushållsbruk inte handbrandsläckare som är placerade i allmänna eller gemensamma utrymmen i bostadshus eller på internat, i inkvarteringslokaler, i byggnader för service- och omsorgsboende eller i andra motsvarande byggnader eller utrymmen (RP 106/2023 rd, s. 54.).

Enligt paragrafen ska det på både handbrandsläckaren och säljförpackningen anges att brandsläckaren är avsedd endast för hushållsbruk. I förordningen föreslås inga bestämmelser om var på brandsläckaren märkningen ska fästas. Märkningen ska finnas på finska och svenska. Bestämmelser om språkrav i fråga om märkning av handbrandsläckare finns i 38 § i lagen om vissa brandskyddsanordningar.

4 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås bestämmelser om förordningens ikraftträdande och övergångsperiod.

Enligt förslaget ersätter förordningen den förordning om handbrandsläckare som upphävs. I 1 mom. föreslås att förordningen ska träda i kraft samtidigt som lagen om vissa brandskyddsanordningar, dvs. den 1 januari 2025.

I 2 mom. föreslås en övergångsperiod för märkning av serviceintervallet. Övergångsbestämmelsen gör det möjligt att släppa ut nya handbrandsläckare på marknaden utan märkning om serviceintervallet i ett år från förordningens ikraftträdande. Från den 1 januari 2026 ska serviceintervallet anges på alla nya handbrandsläckare.